

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम् (मानितविश्वविद्यालयः)

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल-एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली -११००५८

शास्त्रिसेतु - प्रथमपत्रम्
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2016-17

पत्रम् -विषयः -
अध्येतुः नाम -पञ्जीकरणसंख्या -
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः -
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः -

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम -
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः -
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः -
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः -

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम्

दिनाङ्कः

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येता ! भवता/ भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य
आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु ।
शुभकामनाः ॥

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः

शास्त्रसेतु - प्रथमपत्रम्

विषयः - वाक्यव्यवहारः (70 अङ्काः) वाक्यविस्तरः (30 अङ्काः)

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति । अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम् ।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः - क

प्रश्नाः - निर्देशानुसारेण प्रश्नाः समाधेयाः

अङ्काः - 100

I. केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः

अङ्काः - 05 X 01 = 05

1. पनसम्, पादरक्षा इत्यनयोः पदयोः किं लिङ्गम्?
2. अध्यापिके, लेखनीः इत्यनयोः पदयोः किं वचनम्?
3. 'लिखन्ति' इति पदे कः पुरुषः?
4. 'पठथः' इति पदे किं वचनम्?
5. अहं छात्रा.....।
6. ईकारान्त-स्त्रीलिङ्गस्य द्वे उदाहरणे लिखत।
7. यदि ह्यः शुक्रवासरः तर्हि श्वः कः वासरः?
8. 'किम्' शब्दस्य पुल्लिङ्गे द्वितीया बहुवचने रूपं किम्?

II. केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः

अङ्काः - 05 X 02 = 10

9. एषः स्वर्णकारः
10. भवन्तः अध्यापकाः
11. एते आप्ते
12. त्वं शिष्यः
13. आवां गृहिण्यौ
14. ताः कलिकाः
15. तत् नक्षत्रम्
16. तौ सिंहौ

III. केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः

अङ्काः - 05 X 03 = 15

17. 'दा'धातोः रूपाणि मध्यमपुरुषे त्रिषु वचनेषु लिखत।
18. 'भी' धातोः रूपाणि प्रथमपुरुषे त्रिषु वचनेषु लिखत।

19. 'ग्रह्' धातोः रूपाणि उत्तमपुरुषे त्रिषु वचनेषु लिखत।
20. 'श्रु' धातोः रूपाणि प्रथमपुरुषे त्रिषु वचनेषु लिखत।
21. 'शक्' धातोः रूपाणि उत्तमपुरुषे त्रिषु वचनेषु लिखत।
22. 'कृ' धातोः रूपाणि मध्यमपुरुषे त्रिषु वचनेषु लिखत।
23. 'क्री' धातोः रूपाणि उत्तमपुरुषे त्रिषु वचनेषु लिखत।
24. 'ज्ञा' धातोः रूपाणि प्रथमपुरुषे त्रिषु वचनेषु लिखत।

IV. केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः

अङ्काः - 05 X 04 = 20

25. लङ्कारस्य स्थाने 'क्तवतु' प्रत्ययस्य प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि पुनः लिखत।

- (क) अहं कार्यम् अकरवम्।
- (ख) त्वं तत्र अहसः।
- (ग) गायकाः गीतम् अगायन्।
- (घ) मीरा चलचित्रम् अपश्यत्।

26. 'क्त्वा' प्रत्ययस्य प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि पुनः लिखत।

- (क) जननी स्नाति, पाकं करोति।
- (ख) सः विद्यालयं गच्छति, पाठं पठति।
- (ग) ते चित्रं पश्यन्ति, आनन्दम् अनुभवन्ति।
- (घ) सः फलानि नयति, जनन्यै ददाति।

27. 'ल्यप्' प्रत्ययस्य प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि पुनः लिखत।

- (क) अध्यापकः ग्रन्थम् अध्यापयति, प्रश्नं पृच्छति।
- (ख) ग्राहकः वस्तु स्वीकरोति, धनं ददाति।
- (ग) जननी द्वारम् उद्घाटयति, अतिथिं सत्करोति।
- (घ) युवकः आसन्दे उपविशति, जलं पिबति।

28. 'तुमुन्' प्रत्ययस्य प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि पुनः लिखत।

- (क) अहं विद्यालयं गच्छामि। (पठनार्थम्)
- (ख) युवकाः चायं उपाहारगृहं गच्छन्ति। (पानार्थम्)
- (ग) सः स्नानगृहं गच्छति, स्नाति।
- (घ) बालकः क्रीडाङ्गणं गच्छति, क्रीडति।

29. 'अस्मरताम्' इति पदे कः धातुः, कः लकारः, कः पुरुषः, किं च वचनम् इति लिखत।
30. 'मयूरीः' इति पदे का विभक्तिः, किं लिङ्गं, किं वचनं किं च प्रातिपदिकम् इति लिखत।
31. 'तत्' शब्दस्य षष्ठीविभक्त्य त्रिषुवचनेषु पुल्लिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च लिखत।
32. समयम् अक्षरैः लिखत-

(क) 3:15	(ख) 6:45
(ग) 4:30	(घ) 7:50

V. कौचित् द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ।

अङ्काः - 02 X 05 = 10

33. मालिनीशब्दस्य योग्यविभक्तिरूपाणां योजनेन वाक्यानि रचयित्वा पुनः लिखत।

- (क) किमपि न स्वीकरोतु।
- (ख) संस्कृतपुस्तकं ददातु।
- (ग) पिता लेखकः।
- (घ) सह गृहे तिष्ठतु।
- (ङ) वाक्चातुर्यम् अस्ति।

34. निम्नलिखितवाक्यानां प्रश्नवाक्यानि लिखन्तु।

- (क) सुरेखा दिल्लीनगरे निवसति।
- (ख) अतिशयः सप्तवादने अल्पाहारं करोति।
- (ग) अध्यापकः पाठशालातः आगच्छति।
- (घ) सिंहौ गर्जतः।
- (ङ) शिवस्य त्रीणि नेत्राणि सन्ति।

35. कोष्ठकस्थशब्दे उचितविभक्ति योजनेन रिक्तस्थानानि पूरयत-

- (क) नरेशः विश्वासं करोति। (त्वम्)
- (ख) अर्चकाः पूजां कुर्वन्ति। (देवाः)
- (ग) वयं पालयामः। (कपोताः)
- (घ) मन्त्रिमहोदयः आगच्छति। (विदेशः)
- (ङ) एषः तालम् उद्घाटयति। (कुञ्चिका)

VI. कश्चिदेकः प्रश्नः समाधेयः

अङ्काः - 01 X 10 = 10

36. सखीं/मित्रं प्रति स्वदिनचर्या विषये पत्रं लिखत।

अथवा

स्वप्रगतिविषये पितरं प्रति पत्रं लिखत।

खण्डः - ख

VII. केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः।

अङ्काः - 05 X 01 = 05

- 37. 'वस्त्राणि क्रीणामि' इत्यस्मिन् पाठे नलिनी कस्य भगिनी? रमेशस्य, सुरेशस्य अथवा महेशस्य।
- 38. कस्य रथयात्रा विश्व प्रसिद्धा अस्ति?
- 39. काशीनगरस्य अपरं नाम किम्?
- 40. राणाप्रतापः कस्मिन् राज्ये शासनम् अकरोत्?
- 41. कोणार्कमन्दिरे कस्य देवस्य पूजा भवति?
- 42. लक्ष्मीबाई कीदृशी सेनानायिका आसीत्?

43. वर्षाकाले गगने के भवन्ति?
44. कस्याः भाषायाः व्याकरणं वैज्ञानिकम् अस्ति?

VIII. केचन पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः

अङ्काः - 05 X 02 = 10

45. रिक्तस्थानानि पूरयत।

- (क) कन्ये
- (ख) तानि
- (ग) लेखन्यः
- (घ) श्लोकौ
- (ङ) तान्
- (च) सम्भाषणे
- (छ) युवाम्
- (ज) अस्मान्

खण्डः - ग

IX. एकः प्रश्नः समाधेयः

अङ्काः - 01 X 05 = 05

46. (क) उपसेव्य (ख) कर्तयितुम् (ग) नर्तित्वा
(घ) प्रणम्य (ङ) नत्वा
अथवा

निम्नश्लोकस्य भावार्थं लिखत-

लोभात् क्रोधः प्रभवति क्रोधात् द्रोष्टुः प्रवर्तते।

द्रोहेण नरकं याति शास्त्रज्ञोऽपि विचक्षणः॥

X. एकः प्रश्नः समाधेयाः

अङ्काः - 01 X 10 = 10

47. 'काशी' अथवा 'गुरुकुलम्' कस्यचिदेकस्य विषये दशसु वाक्येषु लघुलेखं लिखत।

